

## บทคัดย่อ

การวิจัย “การพัฒนารูปแบบการขยายผลการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาแบบการขยายผลการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน และหาแนวทาง/รูปแบบในการบริหารจัดการขยะด้วยตนเองของชุมชนหมู่ที่ ๖ บ้านเวียงหนองล่อง มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการพัฒนาแบบการขยายผลการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูนและหาแนวทาง/รูปแบบในการบริหารจัดการขยะด้วยตนเองของชุมชนหมู่ที่ ๖ บ้านเวียงหนองล่องมีทีมวิจัย จำนวน ๒๐ คน เป็นทีมวิจัยของเทศบาลตำบลวังผางและทีมวิจัยจากชุมชน เป้าหมาย หมู่บ้านขยายผล จำนวน ๙ หมู่บ้านและหมู่บ้านต้นแบบ จำนวน ๑ หมู่บ้านจำนวน ๓,๐๖๓ ครัวเรือน ระยะเวลาการดำเนินโครงการ ตุลาคม ๒๕๕๘ – กันยายน ๒๕๕๙ โดยผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. การสร้างทักษะการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เน้นกระบวนการสร้างความรู้/ความตระหนัก โดยผ่านกิจกรรมการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน การนำทีมวิจัยศึกษาดูงานที่หมู่ที่ ๖ บ้านเวียงหนองล่อง, เทศบาลตำบลป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน รวมทั้งการประชุมประจำเดือน การสรุปงานในแต่ละกิจกรรมทำให้ทีมวิจัยได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รวมทั้งแลกเปลี่ยนกับชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะ ทำให้ทีมวิจัยมีกำลังใจ มีแรงบันดาลใจในการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี

๒. แนวทาง/รูปแบบในการบริหารจัดการขยะด้วยตนเองของชุมชนหมู่ที่ ๖ บ้านเวียงหนองล่อง ได้แก่ ๑) ใช้รถอีแต่นของหมู่บ้านที่มีอยู่จำนวน ๔ คัน มาใช้ในการดำเนินการจัดเก็บ ขนขยะ ๑ คัน ๒) ทดลองเก็บ ขนขยะมูลฝอยสัปดาห์ละ ๑ วัน คือวันพุธ(เก็บ ๒ หมวด จาก ๔ หมวด ได้แก่ หมวดในเวียงและหมวดกู่ขาว) ๓) เส้นทางในการเก็บ ขนขยะมูลฝอยใช้เส้นทางในการเก็บขนของเทศบาลที่เคยจัดเก็บระหว่างเวลา ๐๗.๓๐ – ๐๙.๓๐ น. ๔) ใช้คนในการจัดเก็บ ขน วันละ ๓ คน ขับรถ ๑ คน และคนเก็บขน จำนวน ๒ คน ๕) การกำจัดขยะมูลฝอยที่จัดเก็บมา ใช้วิธีการเผาในเตาเผาไร้ควัน ของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ตั้งอยู่ที่ศูนย์การเรียนรู้หนองปลิง ของเทศบาลฯ ระยะทางประมาณ ๒.๓ กิโลเมตร ๖) ดำเนินการกำจัดขยะโดยวิธีการเผา ระหว่างเวลา ๑๐.๐๐ – ๑๔.๐๐ น. ใช้เวลาในการเผา ๒ วันๆ ละ ๔ ชั่วโมงจึงหมด ๗) ส่งเสริมการคัดแยกขยะพลาสติกเพื่อทำพลังงานทางเลือก (ทำร่วมกับการจัดเก็บ ขนขยะ) ๘) ส่งเสริมคัดแยกขยะที่ต้นทางครัวเรือน/ร้านค้า/ร้านอาหาร/สถานประกอบการในหมู่บ้าน ๙) ส่งเสริมการออมขยะ ออมบุญในผู้สูงอายุในการรวบรวมขยะรีไซเคิล แล้วนำมาจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุเดือนละ ๑ ครั้ง ในวันรับเบี้ยยังชีพ

๓. ปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จ ในการดำเนินการจัดเก็บ ขน กำจัดขยะด้วยชุมชนเอง ประกอบด้วย การขยายการมีส่วนร่วมเกิดขึ้นในระดับของทีมงานของเทศบาลกับทีมวิจัยชุมชนในอีก ๙ ชุมชน ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็นถึงปัญหา ความรุนแรงและอุปสรรคของการดำเนินงาน รวมทั้งทบทวนทุนเดิม / บริบทชุมชนผ่านกระบวนการประชุม ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมไปถึงการปรับทิศทาง กระบวนการขับเคลื่อน/ปรับรูปแบบกิจกรรมของโครงการเป็นระยะๆ รวมทั้งการสร้างความรู้ ความเข้าใจของทีมงานในการเก็บ ขนและกำจัดขยะ/ชุมชนอย่างทั่วถึง ถึงการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานจากเทศบาลมาเป็นชุมชน ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือของประชาชนในการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง ตั้งแต่ในระดับครัวเรือน ร้านค้า ร้านอาหาร สถานประกอบการ โดยใช้คนในชุมชนในการเก็บ ขน กำจัดด้วยตนเอง อสม./กลุ่มแม่บ้านร่วมกันดำเนินงานคัดแยกขยะในงานบุญ งานวัด งานชาว-ดำในชุมชน และเทศบาลฯ (กองสาธารณสุขและ

สิ่งแวดล้อม) เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนองค์ความรู้ในการบริหารจัดการตั้งแต่เริ่ม วัสดุ/อุปกรณ์ และงบประมาณที่จำเป็นในการดำเนินงาน และต้องกำหนดเป็นแผนงาน/กิจกรรม/ปฏิทินของชุมชน

๔. การพัฒนารูปแบบการขยายผลการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลตำบลวังผาง เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของทีมวิจัยและผู้นำชุมชน โดยยึดบริบทของแต่ละชุมชน/หมู่บ้าน และความพร้อมในการดำเนินงานทั้งด้าน คน งานและงบประมาณที่จะใช้ในการดำเนินงาน กิจกรรมที่ทุกชุมชนสามารถดำเนินการได้ทุกหมู่บ้าน ได้แก่ ควบคุมการใช้ถุงขยะในชุมชน, จัดหาที่เก็บขยะอันตราย, คัดแยก/รวบรวมเศษขยะพลาสติก รongลงมาคือกิจกรรมรณรงค์งานบุญ/งานชาวดำ ปลอดขยะ, จัดอบรมให้ความรู้การจัดการขยะในหมู่บ้าน, จัดหาที่เก็บขยะอันตราย เพราะเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่ชุมชนมีความพร้อม เคยชิน เคยปฏิบัติกันอยู่บ้าง จึงไม่น่าจะยากในการปฏิบัติและมีโอกาสประสบความสำเร็จได้ง่าย